

ΑΝΩΤΑΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

(Ποινική Έφεση Αρ. 43/2021)

17 Ιουνίου, 2021

[Λ. ΠΑΡΠΑΡΙΝΟΣ, Τ.Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Ι. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, Δ/ΣΤΕΣ]

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Εφεσείουσα

ΚΑΙ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΟΥΡΚΑ

Εφεσίβλητος

Χ. Καραολίδου (κα) για Γενικό Εισαγγελέα, για την εφεσείουσα.

Γ. Πολυχρόνης, για τον εφεσίβλητο.

Λ. ΠΑΡΠΑΡΙΝΟΣ, Δ.: Η ομόφωνη απόφαση του Δικαστηρίου θα
δοθεί από τον Τ.Θ. Οικονόμου, Δ.

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Τ.Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Δ.: Ο εφεσίβλητος ως κατηγορούμενος ενώπιον του Μόνιμου Κακουργιοδικείου Λάρνακας αντιμετωπίζει πολύ σοβαρές κατηγορίες (κατοχή πυροβόλου όπλου κατηγορίας Α, κατοχή πυρομαχικών κατηγορίας Α, κατοχή εκρηκτικών υλών, κατοχή ελεγχόμενου φαρμάκου τάξεως Β και άλλα). Στις 17.3.2021 η υπόθεση ορίστηκε για ακρόαση στις 14 – 17.6.2021.

Η κατηγορούσα αρχή ζήτησε όπως ο εφεσίβλητος παραμείνει υπό κράτηση μέχρι τότε, επικαλούμενη τον κίνδυνο διαφυγής εν όψει της σοβαρότητας των αδικημάτων, της πιθανότητας καταδίκης και της ποινής που είναι δυνατόν να επιβληθεί. Η υπεράσπιση έφερε ένσταση. Το Κακουργιοδικείο χωρίς να αμφισβητεί τους παράγοντες που επικαλέστηκε η κατηγορούσα αρχή, αναφερόμενο στη γενική αρχή ότι ο υπόδικος δικαιούται να παραμένει ελεύθερος εφόσον συμμορφώνεται προς όρους που του επιβάλλονται και αφού έλαβε υπόψιν ότι ο εφεσίβλητος στη συγκεκριμένη περίπτωση τήρησε τους όρους, με βάση τους οποίους είχε αφεθεί ελεύθερος από το παραπέμπαν δικαστήριο με όρους από 18.2.2021, κατέληξε τελικά ότι θα μπορούσε να τον αφήσει ελεύθερο με τους ίδιους όρους.

Εξ ου και η παρούσα έφεση με την οποία η Δημοκρατία εγείρει δύο λόγους. Πρώτον, ότι η απόφαση του Κακουργιοδικείου να απολύσει τον εφεσίβλητο με εγγύηση ήταν αποτέλεσμα εσφαλμένης άσκησης της διακριτικής του ευχέρειας, εφόσον ως όρο τέτοιας απόλυσης έθεσε τον κατ' οίκον περιορισμό με ηλεκτρονικό βραχιόλι που δεν είναι παρά μέτρο έκτισης ποινής φυλάκισης και δεν θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως όρος που να διασφαλίζει την παρουσία του ως υπόδικος. Δεύτερον, το Κακουργιοδικείο απέδωσε υπέρμετρη βαρύτητα στους υποκειμενικούς παράγοντες, παραγνωρίζοντας τους υπόλοιπους παράγοντες που νομολογιακά έχουν καθιερωθεί και εξετάζονται στα πλαίσια τέτοιων αιτημάτων.

Κατά την ακρόαση της έφεσης η ευπαιδευτη δικηγόρος της Δημοκρατίας διευκρίνισε ότι, παρά το ότι δεν ήταν κατάλληλη περίπτωση για να αφεθεί ο εφεσίβλητος ελεύθερος υπό όρους, εν όψει της συμπεριφοράς του στον χρόνο που μεσολάβησε από την πρώτη φορά που αφέθη ελεύθερος από το παραπέμπαν δικαστήριο, δεν θα επέμενε ώστε με την έφεση να ανατραπεί αυτή η πτυχή της πρωτόδικης απόφασης. Ήταν όμως έντονη υποστηρίζοντας ότι το Κακουργιοδικείο δεν είχε δικαιοδοσία να θέσει τον όρο για κατ' οίκον περιορισμένο με ηλεκτρονικό βραχιόλι, εισηγούμενη ότι ο όρος

αυτός θα πρέπει να αντικατασταθεί με υποχρέωση του εφεσίβλητου να εμφανίζεται μια τουλάχιστον φορά ημερησίως σε Αστυνομικό Σταθμό, τηρουμένων βεβαίως των υπολοίπων όρων επί των οποίων αφέθη ελεύθερος. Ο ευπαίδευτος δικηγόρος του εφεσίβλητου όμως είχε ένσταση να αντικατασταθεί ο επίμαχος όρος με αυτόν τον τρόπο.

Παρουσιάστηκε, έτσι, το παράδοξο φαινόμενο να επιμένει η πλευρά του εφεσίβλητου, στη διατήρηση ενός πολύ δραστικού περιοριστικού όρου της ελευθερίας του, ο οποίος δεν περιορίζεται μόνο στον κατ' οίκον περιορισμό επί 24ωρου βάσεως με ηλεκτρονικό βραχιόλι αλλά και συνοδεύεται από σωρεία άλλων επαχθών μέτρων, ήτοι, να διαβιεί στο καθοριζόμενο διαμέρισμα με τη σύζυγο του, να ενημερώνει την Αστυνομία και τις Κεντρικές Φυλακές αν ασθενήσει και χρειαστεί να μεταβεί σε νοσοκομείο, να ενημερώνει την Αστυνομία αμέσως για τα άτομα που τον επισκέπτονται στην οικία του, να έχει δικαίωμα η Αστυνομία να τον συνοδεύει όταν η διακίνηση του θα καθίσταται αναγκαία, να έχει δικαίωμα η Αστυνομία να ελέγχει την οικία του κατά τη διάρκεια της ημέρας για σκοπούς επίβλεψης των πιο πάνω και να απαγορεύεται να χρησιμοποιεί κινητό ή σταθερό τηλέφωνο ή άλλης μορφής ηλεκτρονικής επικοινωνίας πλην την περίπτωση

ενημέρωσης της Αστυνομίας και των Κεντρικών Φυλακών καθώς και των δικηγόρων του για σκοπούς της υπεράσπισης του.

Όλα αυτά τα επαχθέστατα μέτρα, εισηγήθηκε η πλευρά της Δημοκρατίας όπως αντικατασταθούν, τηρουμένων των λοιπών συνήθων όρων που τέθηκαν, με την εμφάνιση άπαξ ημερησίως σε Αστυνομικό Σταθμό. Εξήγησε η δικηγόρος της Δημοκρατίας ότι προωθεί το σκέλος αυτό της έφεσης για λόγους αρχής και για σκοπούς διευκρίνισης του νόμου και της ακολουθητέας πρακτικής, αφού έχει προκληθεί σύγχυση και πρακτικά προβλήματα.

Προτού όμως υπεισεέλθουμε στην ουσία, θα πρέπει να απαντήσουμε σε μια προδικαστική ένσταση της υπεράσπισης, ότι δηλαδή το εγειρόμενο ζήτημα δεν είναι εφέσιμο, επειδή το άρθρο 137Α του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου (Κεφ. 155) επιτρέπει την προσβολή με έφεση διατάγματος με το οποίο, είτε διατάσσεται η κράτηση του κατηγορούμενου, είτε διατάσσεται η απόλυση του. Συνεπώς δεν είναι νοητή η έφεση αναφορικά με όρο επί του οποίου διατάχθηκε η απόλυση. Η νομολογία στην οποία παρέπεμψε σχετικά ο ευπαιδευτος δικηγόρος του εφεσίβλητου δεν είναι σχετική (**Αίτηση Κακαράντζα, Πουιν. Έφ. Αρ. 281/18, 1.3.2019** και **Αστυνομία ν.**

Παπαχαραλάμπους, Ποιν. Έφ. Αρ. 159/20, 16.4.2021). Το γεγονός είναι ότι ο Γενικός Εισαγγελέας με την έφεση του προσέβαλε, ως άνω, τόσο την απόλυση του εφεσίβλητου ως τέτοια, όσο και την απόλυση του με βάση τον συγκεκριμένο όρο. Στην πορεία της έφεσης και για τους λόγους που έχουμε αναφέρει η ευπαιδευτη εκπρόσωπος του περιορίστηκε στο δεύτερο σκέλος της έφεσης. Δεν παύει όμως η έφεση να στρέφεται κατά της απόφασης του Κακουργιοδικείου να αφήσει ελεύθερο τον εφεσίβλητο με όρους, περιλαμβανομένου του επίμαχου. Ως έφεση κατά απόφασης που διατάσσει την απόλυση είναι εφέσιμη κατά το άρθρο 137Α. Ο όρος εμπεριέχεται στη διαταγή απόλυσης και καλύπτεται από την έφεση με βάση το αξίωμα της λογικής ότι το έλασσον εμπεριέχεται στο μείζον.

Επί της ουσίας, το άρθρο 157(1) του Κεφ. 155 παρέχει στο εκδικάζον δικαστήριο την ευχέρεια σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας να απολύσει κατηγορούμενο με εγγύηση και το άρθρο 48 ορίζει ότι κάθε δικαστήριο δύναται αναβάλλοντας την υπόθεση είτε να απολύσει τον κατηγορούμενο υπό τέτοιους όρους τους οποίους θεωρεί εύλογους, είτε να «προφυλακίσει» αυτόν.

Δεν μπορεί όμως η ευρύτητα της διακριτικής ευχέρειας να την καθιστά απόλυτη και αυθαίρετη, εισηγείται η δικηγόρος της Δημοκρατίας. Ο νόμος αναφέρεται σε «εύλογους όρους». Το μέτρο του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική παρακολούθηση, κατόπιν εφαρμογής ηλεκτρονικής συσκευής όχι μόνο δεν αποτελεί εύλογο όρο, αλλά η επιβολή του συνιστά υπέρβαση της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου.

Παραθέτουμε τη συλλογιστική της δικηγόρου της Δημοκρατίας:

Το μέτρο αυτό εισήχθη με τον Νόμο 116(Ι)/2008 δια του οποίου τροποποιήθηκε ο περί Φυλακών Νόμος με την προσθήκη του άρθρου 21(β) με τίτλο «Έκτιση μέρους της ποινής με κατ' οίκον περιορισμό». Η αιτιολογική έκθεση που συνόδευε τον τροποποιητικό νόμο καταδεικνύει ότι σκοπός του ήταν η επανένταξη των καταδικών στην κοινωνία μετά την αποφυλάκιση τους και η έγκαιρη τακτοποίηση των κοινωνικών και επαγγελματικών υποθέσεων τους και παράλληλα ήταν ένας τρόπος για αποσυμφόρηση των Φυλακών.

Το μέτρο δε, συνοδεύεται από σειρά διατάξεων που θέτουν προϋποθέσεις για τη θέσπιση του και εκέγγυα ως προς την εφαρμογή

του. Είναι η επί τούτου θεσμοθετημένη Επιτροπή Κατάταξης που δύναται να επιτρέψει σε κατάδικο να εξέλθει των Φυλακών με τέτοιο όρο, εάν και εφόσον τηρούνται συγκεκριμένες εκ του νόμου προϋποθέσεις και αν ο κατάδικος συμφωνεί.

Πρόκειται για μέτρο που αποτελεί τρόπο έκτισης μέρους της ποινής φυλάκισης, με αποτέλεσμα να θεωρείται ότι ο κατάδικος τελεί κατά πάντα χρόνο υπό καθεστώς φυλάκισης, όπως ρητά ορίζεται στον νόμο. Άλλωστε τούτο προκύπτει και από τις προβλεπόμενες συνέπειες, εφόσον εάν ο κατάδικος που εκτίει ποινή φυλάκισης με αυτό το μέτρο παραβιάσει τα επιτρεπτά όρια μετακίνησης του, θεωρείται δραπέτης από νόμιμη κράτηση και υπόκειται σε σύλληψη χωρίς ένταλμα και άμα τη συλλήψει του οδηγείται στις Κεντρικές Φυλακές για να εκτίσει το υπόλοιπο της ποινής του εκεί. Ευρισκόμενος δε, έξω από τις Φυλακές υπόκειται σε διακριτική παρακολούθηση εκ μέρους του διευθυντή των Κεντρικών Φυλακών.

Ο ευπαίδευτος δικηγόρος του εφεσίβλητου αναφέρθηκε σε δύο αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ήτοι στην **Κουτρούλης κ.α. ν. Δημοκρατίας, Ποιν. Έφ. Αρ. 223/20 και 229/20, 7.1.2021** και στην **Χριστάκη ν. Αστυνομίας, Ποιν. Έφ. Αρ. 63/20,**

27.5.2020 (μη δημοσιευθείσα) όπου διατάχθηκε η απόλυση κρατουμένων με τον επίμαχο τώρα όρο, εισηγούμενος ότι δεν υπάρχουν περιθώρια και προϋποθέσεις για απόκλιση από τις προηγούμενες αυτές αποφάσεις και ότι θα προκληθεί σε τέτοια περίπτωση ανασφάλεια δικαίου.

Στην υπόθεση **Κουτρούλης** μετά την ανατροπή πρωτόδικης απόφασης οι κατηγορούμενοι αφέθηκαν ελεύθεροι με εγγύηση και με τον εν λόγω όρο. Το ζήτημα όμως δεν εξετάστηκε ώστε να μπορούσε να προβάλλεται σήμερα ο ισχυρισμός ότι διαμορφώθηκε δεσμευτική αρχή δικαίου. Στην δε υπόθεση **Χριστάκη** το δικαστήριο απλώς κατέγραψε τους όρους που εκ συμφώνου παρουσίασαν η κατηγορούσα αρχή και ο κατηγορούμενος οι οποίοι περιελάμβαναν τον όρο αυτό. Η αρχή του δεσμευτικού προηγούμενου έχει ως άξονα τη δέσμευση που δημιουργεί προηγούμενη δικαστική απόφαση ως προς το ποιο είναι το δίκαιο σε συγκεκριμένο τομέα και το πεδίο εφαρμογής του. Με αυτή την έννοια, οι δικαστικές αποφάσεις αποτελούν πηγή δικαίου γιατί σε αυτές αναζητείται και προσδιορίζεται το ισχύον δίκαιο (βλ. **Μαυρογένης v. Βουλής κ.α. (Αρ.3) (1996) 1 AAD 315**). Στις πιο πάνω αποφάσεις δεν εξετάστηκαν ούτε το δίκαιο, ούτε το τυχόν πεδίο εφαρμογής του.

Συνεπώς δεν μπορούμε να ομιλούμε περί δεσμευτικού προηγούμενου.

Εν πάση περιπτώσει ο ευπαιδευτος δικηγόρος του εφεσίβλητου εισηγήθηκε ότι ο επίμαχος όρος θα μπορούσε να επιβληθεί στα πλαίσια της διακριτικής ευχέρειας του δικαστηρίου με βάση τα άρθρα 157(1) και 48 ως ένας «εύλογος όρος».

Έχοντας ακούσει και τις δύο πλευρές υιοθετούμε την επιχειρηματολογία της πλευράς της Δημοκρατίας.

Ο κύριος νομοθέτης επέλεξε όπως το συγκεκριμένο μέτρο περιοριστεί στην απελευθέρωση υπό τους όρους που θέτει ο περί Φυλακών Νόμος και αφορά σε πρόσωπα που εκτίουν ποινή φυλάκισης. Η αντιδιαστολή γίνεται πιο εμφανής σε σύγκριση με άλλες χώρες όπου το μέτρο εισήχθη δια νομοθεσίας και σε ότι αφορά στους υπόδικους, όπως μας παρέπεμψε η ευπαιδευτη δικηγόρος της Δημοκρατίας (Ελλάδα, Αγγλία, Νέα Ζηλανδία).

Η διακριτική ευχέρεια του άρθρου 48 δεν μπορεί να υποκαταστήσει την ανάγκη νομοθετικής παρέμβασης. Ούτε το μέτρο αυτό με τα

πρακτικά προβλήματα και τη σύγχυση που προκαλείται μπορεί να θεωρηθεί ως επιβολή εύλογου όρου. Ήταν χαρακτηριστική η αναφορά της κας Καραολίδου ότι σε άλλη υπόθεση ο χρόνος που είχε αφεθεί ελεύθερος ο κατηγορούμενος με τέτοιο όρο προσμέτρησε στο τέλος ως χρόνος κράτησης («προφυλάκιση», άρθρο 117(1) του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου, Κεφ. 155) και κατά συνέπεια η ποινή φυλάκισης που του επιβλήθηκε μειώθηκε κατά το χρονικό διάστημα που ο καταδικασθείς βρισκόταν υπό κατ' οίκον περιορισμό με ηλεκτρονική επιτήρηση.

Η έφεση επιτυγχάνει εν μέρει και ο όρος για κατ' οίκον περιορισμό με ηλεκτρονική επιτήρηση, παρά την ένσταση του εφεσίβλητου, παραμερίζεται και αντικαθίσταται με όρο όπως υπογράφει καθημερινά μεταξύ των ωρών 6:00 – 8:00 το βράδυ, στον Αστυνομικό Σταθμό Ορόκλινης.

Λ. Παρπαρίνος, Δ.

Τ.Θ. Οικονόμου, Δ.

Ι. Ιωαννίδης, Δ.

/φκ

